

BS Nguyễn Văn Thanh - Khoa Phẫu Thuật

Theo thống kê của Tổ chức Y tế Thế giới, hàng năm riêng tại khu vực Tây Thái Bình Dương có khoảng 180.000 trẻ bị nhiễm viêm gan vi rút B, 13.000 trẻ bị nhiễm giang mai và 1.400 trẻ bị nhiễm HIV trong khi các bệnh này hoàn toàn có thể phòng tránh được thông qua các can thiệp sản có và đ... n gi... n nh... xét nghi... m sàng l... c, qu... n lý đ... u tr... ph... n... có thai và tiêm ch... ng cho tr... ngay sau sinh. Cũng theo Tổ chức Y tế Thế giới, đ... u quan tr... ng h... n là vi... c phòng ng... a 3 bệnh k... trên đ... u đ... a trên các gi... i pháp can thi... p t... ng t... và đ... c tri... n khai th... c hi... n trên cùng đ... i t... ng là bà m... mang thai và tr... s... sinh t... i các c... s... cung c... p đ... ch v... trong h... th... ng CSSKSS/SKBMTE. Tuy nhiên, t... i Vi... t Nam cũng nh... i nhi... u qu... c gia trong khu v... c, đ... ch v... đ... phòng và ki... m soát HIV/AIDS, giang mai và viêm gan B v... n đ... c th... c hi... n ch... y... u thông qua h... th... ng, ch... ng trình ngành đ... c, thi... u s... ph... i h... p, liên k... t c... n ph... i có gi... a các h... th... ng nh... : CSSKSS, Phòng ch... ng HIV/AIDS, da liễu, truy... n nhi... m... Vi... c cung c... p đ... ch v... nh... v... y chính là rào c... n, h... n ch... bà m... và tr... s... sinh t... p c... n đ... ch v... , gây lãng phí ngu... n l... c cũng nh... làm h... n ch... hi... u qu... c... a các can thi... p.

Đ...c s... h... tr... v... tài chính và k... thu...t c...a các T... ch...c Liên h...p qu...c (WHO, UNICEF và UNAIDS), B... Y t... xây d...ng và ban hành “K... ho...ch hành đ...ng Qu...c gia ti...n t...i lo...i tr... HIV, viêm gan B và giang mai lây truy...n t... m... sang con giai đ...n 2018-2030” đ... đ...nh h...ng các can thi...p và t... ch...c th...c hi...n theo các m...c tiêu c...a Liên h...p qu...c và c...a Vi...t Nam.

Tham gia H...i th...o, có lãnh đ...o V... S...c kh...e BMTE, đ...i di...n T... ch...c Y t... th... gi...i, UNICEF, các đ...i bi...u thu...c lĩnh v...c y h...c đ... phòng, s...c kh...e sinh s...n và trung tâm ki...m soát b...nh t...t các t...nh thành khu v...c duyên h...i mi...n Trung và Tây nguyên đ...n tham d... t...i TP Đà n...ng ngày 19/03/2019.

Đ...i di...n V... SKBMTE đã ph... bi...n K... ho...ch hành đ...ng qu...c gia ti...n t...i lo...i tr... HIV, viêm gan B, giang mai. M...c tiêu c...a ch...ng trình là đ...m b...o ng...i dân, đ...c bi...t ph...n... mang thai, bà m..., tr... s... sinh và tr... em đ...c ti...p c...n các đ...ch v..., can thi...p, lo...i tr... lây truy...n t... m... sang con m...t caccsh liên t...c và có ch...t l...ng. Đây là m...t thách th...c to l...n, đòi h...i có s... ph...i h...p c...a nhi...u c... quan, các ban ngành đoàn th... trong v...c th...c hi...n ch... tr...ng chính sách v... đ... phòng và lo...i tr... 03 b...nh.

Thông tin giáo d...c truy...n thông nh...m nâng cao nh...n th...c c...a ng...i dân, c...ng đ...ng y t... v... nguy c... c...a vi...c m...c 03 b...nh, các bi...n pháp đ... phòng, l...i ích c...a vi...c khám thai s...m đ... phát hi...n s...m/ đ...u tr... k...p th...i và tu...n th... đ...u tr... . L...ng ghép v...c tuyên truy...n và t... v...n đ... phòng 03 b...nh v...i t... v...n và tuyên truy...n chăm sóc s...c kh...e bà m... tr... em và t... v...n tr...c sinh.

Đ...i di...n UNAIDS cũng nêu lên kinh nghi...m c...a các n...c v... lo...i tr... lây truy...n HIV và giang mai t... m... sang con, đ...c bi...t là các n...c khu v...c Đông Nam Á nh... Thái Lan, Malaysia.

Các đ...i bi...u nh...n th...y v...c t... v...n cho các thai ph... làm xét nghi...m sàng l...c s...m trong quý I thai k... đã đ...c nêu lên trong H...ng d...n Qu...c Gia năm 2016 v... chăm sóc s...c kh...e sinh s...n. Tuy nhiên đây là v...n đ... khó khăn cho các tuy...n y t... c... s... trong qu...n lý thai nghén, v...c cung ...ng xét nghi...m không s...n có, giá c... xét nghi...m là v...n đ... c...n bàn vì đây là xét nghi...m sàng l...c, BHYT không chi tr..., v...n đ...ng ng...i dân xét nghi...m trên tinh th...n xã h...i hóa là v...n đ... không đ...n gi...n. Do đó, c...n tăng c...ng tính ch... đ...ng c...a các c...p chính quy...n trong v...c xây d...ng k... ho...ch và phân b... kinh phí, tranh th... s... tài tr... ngu...n kinh phí xét nghi...m sàng l...c cho ph...n... mang thai.

Vi c qu n lý thai nghén, k t qu xét nghi m gi a h th ng phòng m ch t nh n và các h th ng b nh vi n công l p, t nh n cho các thai ph cũng là v n đ c n hòng đ n. B nh án đ n t v i vi c mã hóa thông tin s giúp qu n lý các xét nghi m sàng l c và v n đ đi u tr , tuy nhiên các ph n m m h tr vi c qu n lý s c kh e ch a đ ng b trên các đ a ph ng và trên c n c.

Các đ i bi u cũng th o lu n v gi i pháp chuyên môn, c n đ m b o c s y t đ đ có s n vaccine đ th c hi n t t vi c t v n và t m phòng viêm gan B cho tr s sinh, đ c bi t nâng cao t l tiêm ch ng vaccine viêm gan cho tr s sinh trong 24 gi đ u, đ m b o tính sẵn có c a ARV đi u tr cho bà m và tr nhi m HIV ngay sau sinh. Tiêm huy t thanh kháng viêm gan cho tr sinh ra t m nhi m virus viêm gan B và đi u tr kháng virus cho ph n có t i l ng virus viêm gan B là can thi p hi u qu nh ng ch a đ c đi u tr th ng quy c các c s y t , giá thành c a huy t thanh còn quá cao, v t kh năng chi tr c a ng i b nh. Các ho t đ ng phòng ch ng b nh viêm gan virus còn mang tính riêng l , ch a có s ph i h p ch t gi a các đ n v đ n ng cao hi u qu phòng b nh và đi u tr k p th i, tránh lây truy n m con.

Theo th ng kê các nhà nghi n c u, tình tr ng lây nhi m giang mai t m sang con chi m 40-70%. Tình hình m c b nh giang mai b m sinh có chi u h ng gia tăng vì các ph n nhi m b nh giang mai không đ c phát hi n và đi u tr k p th i. Do đó, v n đ t p c n s m các xét nghi m sàng l c đ phát hi n và đi u tr s m là v n đ quan tr ng trong gi m lây truy n m con.

Các ch tiêu c n hòng đ n trong ch ng trình hành đ ng nh sau:

Ch tiêu giai đo n 2018-2020

- Đ m b o t l ph n có thai đ c khám thai (ít nh t 1 l n) $\geq 95\%$
- T l ph n đ đ c xét nghi m sàng l c HIV trong th i k mang thai $\geq 65\%$
- T l ph n mang thai nhi m HIV đ c đi u tr ARV $\geq 75\%$
- T l ph n đ đ c xét nghi m sàng l c viêm gan B trong th i k mang thai $\geq 50\%$
- T l ph n mang thai m c viêm gan B đ c đi u tr $\geq 50\%$
- T l tr s sinh đ c tiêm v c xin viêm gan B trong vòng 24 gi đ u đ t ít nh t 80%
- T l tr d i 1 tu i đ c tiêm đ 3 mũi v c xin viêm gan B ít nh t 95%
- T l ph n đ đ c xét nghi m sàng l c giang mai trong th i k mang thai $\geq 50\%$
- T l ph n mang thai m c giang mai đ c đi u tr $\geq 50\%$

Chỉ tiêu giai đo... n 2021-2025

- Đ... m b... o t... i ph... n... có thai đ... c khám thai (ít nh... t 1 l... n) $\geq 98\%$
- T... i ph... n... đ... đ... c xét nghi... m sàng l... c HIV trong th... i k... mang thai $\geq 80\%$
- T... i ph... n... mang thai nhi... m HIV đ... c đi... u tr... ARV $\geq 85\%$
- T... i ph... n... đ... đ... c xét nghi... m sàng l... c viêm gan B trong th... i k... mang thai $\geq 70\%$
- T... i ph... n... mang thai m... c viêm gan B đ... c đi... u tr... $\geq 70\%$
- T... i tr... s... sinh đ... c tiêm v... c xin viêm gan B trong vòng 24 gi... đ... u đ... t ít nh... t 85%
- T... i tr... d... i 1 tu... i đ... c tiêm đ... 3 mũi v... c xin viêm gan B ít nh... t 98%
- T... i ph... n... đ... đ... c xét nghi... m sàng l... c giang mai trong th... i k... mang thai $\geq 70\%$
- T... i ph... n... mang thai m... c giang mai đ... c đi... u tr... $\geq 70\%$

Chỉ tiêu giai đo... n 2026-2030

- Duy trì t... i ph... n... có thai đ... c khám thai (ít nh... t 1 l... n) $>95\%$
- T... i ph... n... đ... đ... c xét nghi... m sàng l... c HIV trong th... i gian mang thai $\geq 95\%$
- T... i ph... n... mang thai nhi... m HIV đ... c đi... u tr... ARV $\geq 95\%$
- T... i ph... n... đ... đ... c xét nghi... m sàng l... c viêm gan B trong th... i k... mang thai $\geq 95\%$
- T... i ph... n... mang thai m... c viêm gan B đ... c đi... u tr... $\geq 95\%$
- T... i tr... s... sinh đ... c tiêm v... c xin viêm gan B trong vòng 24 gi... đ... u đ... t ít nh... t 90%
- T... i tr... d... i 1 tu... i đ... c tiêm đ... 3 mũi v... c xin viêm gan B ít nh... t 98%.
- T... i ph... n... đ... đ... c xét nghi... m sàng l... c giang mai trong th... i k... mang thai $\geq 95\%$
- T... i ph... n... mang thai m... c giang mai đ... c đi... u tr... $\geq 95\%$

Các ch... tiêu tác đ... ng

- Gi... m còn ≤ 50 ca nhi... m m... i HIV... tr... s... sinh trên 100,000 tr... sinh s... ng
- Kh... ng ch... t... i lây truy... n HIV t... m... sang con $< 5\%$ ... tr... bú m... ho... c $< 2\%$ ... tr... không bú m...
- Gi... m còn ≤ 50 ca giang mai b... m sinh trên 100,000 tr... sinh s... ng
- Kh... ng ch... t... i nhi... m HBsAg... tr... em d... i 5 tu... i còn $\leq 0.1\%$

Trong m... t ngày H... i th... o, các đ... i bi... u các t... nh đã làm vi... c theo nhóm và phác th... o xây đ... ng và tri... n khai k... ho... ch hành đ... ng t... i đ... a ph... ng, trong đó nh... n m... nh đ... n các khó khăn, đ... xu... t các gi... i pháp, nêu cam k... t th... c hi... n, đ... xu... t các ho... t đ... ng theo th... i gian. Hy v... ng trong

th i gian đ n, v i s ph i h p c a các đ n v trong ngành y t , d i s h ng đ n c a t ch c y t th gi i, UNICEF, V SKBMTE, các đ n v y t liên quan đ n các ho t đ ng s c kh e sinh s n, chăm sóc ph n mang thai, s có nh ng k ho ch có tính kh thi, cùng v i s vào cu c c a chính quy n đ a ph ng, các bà m mang thai s đ c xét nghi m sàng l c 03 b nh HIV, giang m i, viêm gan B càng s m càng t t đ ph i h p đ i u tr k p th i, gi m lây truy n m c con và t i n đ n lo i tr 03 b nh vào nh ng năm 2030.

(C p nh t H i th o Ph bi n và h ng đ n tr n khai k ho ch hành đ ng qu c gia t i n t i lo i tr lây truy n HIV, viêm gan B và giang mai t m sang con giai đ o n 2018-2030)